

Depistáž žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na konci 1. ročníku

Charakteristika:

Jedná se o testování praktické dovednosti číst a psát s cílem podchytit oslabení žáka na bázi specifické poruchy učení nebo jiné poruchy. Tento nástroj využívají pracovníci školního poradenského pracoviště. Jedná se o diagnostiku schopností a dovedností v oblasti čtení a psaní. Slouží jako preventivní opatření k podchycení žáků, které by potenciálně mohli mít sklon ke specifickým poruchám učení.

Po konzultaci s rodiči procházejí vytipovaní žáci kontrolou v pedagogicko-psychologické poradně. Pokud vyšetření potvrdí specifickou poruchu učení, začíná s žákem ve škole pracovat školní speciální pedagog.

Cíl:

Cílem depistáže je snížení rizika budoucího školního neúspěchu a zvýšení motivace k učení.

Zkušenosti nám potvrzují, že je důležité s žákem, který trpí jakýmkoli oslabením, začít odborně pracovat co nejdříve. Výhody včasné péče jsou následující:

- nefixují se špatné návyky v oblasti čtení a psaní;
- žáci a rodiče dostanou podle typu poruchy návod na speciální cvičení, která podporují rozvoj oslabených oblastí (sluchového a zrakového rozlišování, paměti a analýzy – syntézy, grafomotoriky, pozornosti, p-l orientace, orientace v prostoru a čase...);
- žák dostane návod, jakým způsobem si pomáhat při čtení a psaní, jaké využívat postupy, techniky a pomůcky;
- na žáka nejsou ve výuce tak velké nároky v činnostech a úkolech, které porucha ovlivňuje, žák tedy není nespravedlivě hodnocen za věci, které ještě nejsou v jeho silách;
- ruku v ruce s pravidelným procvičováním žák pozoruje svoje pokroky, je jimi motivován a nevzniká negativní postoj k učení.

Velikost skupiny:

Žáci 1. ročníku základní školy.
Depistáž probíhá ve školní třídě.

Pomůcky:

Pro diagnostické účely je možné použít standardizovaný nástroj Jiřiny Bednářové a kol.: *„Diagnostika schopností a dovedností v oblasti čtení a psaní, varianta pro pedagogy škol a školní poradenská pracoviště“*.

Diagnostická baterie je zaměřena na sledování úrovně schopností potřebných pro čtení a psaní i na samotnou dovednost číst a psát. Je určena pro žáky 1.-4. ročníků ZŠ. Diagnostický nástroj byl standardizován v letech 2012-15 v PPP Brno v rámci projektu „Diagnosticko-intervenční nástroje jako prevence školní neúspěšnosti a podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami“ ve dvou variantách, jedna z nich je určena přímo pro pedagogy škol a pracovníky ŠPP.

Tento nástroj je možné používat až po proškolení na odborném semináři, který organizuje [PPP Brno](#).

Čas:

Depistáže provádí speciální pedagog na konci školního roku u všech žáků ve všech prvních třídách v rámci vyučovací hodiny.

Neprovádějí se dříve, než žák začne číst a psát. Do té doby nelze totiž poruchu učení určit.

V některých třídách je možné termín posunout o půl roku, pokud má učitel jiný vzdělávací koncept nebo vyučuje např. genetickou metodou (vázané písmo se nacvičuje až ve druhé polovině první třídy, do té doby ještě žáci psaní nemají často zažité).

Postup:

Každý žák dostane vlastní pracovní listy, které si podepíše – 2 listy na čtení a 1 list na psaní. Do nich píše speciální pedagog své poznámky i vyhodnocení.

Práce s celou třídou najednou pod vedením speciálního pedagoga:

- tiché čtení s porozuměním;
- přepis a diktát.
- Individuální práce s žákem:
- čtení slabik, čtení souvislého textu.

Ke čtení souvislého textu je možné přidat ještě vlastní kontrolní otázky, které se týkají porozumění.

Varianty a komentáře:

Pokud nemáte originální testovací materiály, můžete je vyrobit i z jiných textů vhodných pro 1. třídu.

Sledujte zejména tempo čtení:

- minimálně 32 slov za 2 min;
- typy chyb – záměny, vynechání, přehazování, domýšlení, čtení délek a měkčení*, diakritika.

Diktát sestavte tak, aby obsahoval:

- psací písmena (10– 12 písmen), zejména pak velká písmena;
- slova (3) se souhláskovými shluky a rozdílnými délkami samohlásek;
- 3 věty (3– 4 slova);
- vlastní jméno.

**Děti s odlišným mateřským jazykem, i když jsou v České republice narozené, jeví často obtíže ve sluchovém rozlišování měkčení a délek. V těchto jevech chybují rovněž při čtení. Tuto skutečnost je potřeba během diagnostiky zohlednit.*

Vyhodnocení:

Vyhodnocení probíhá podle hodnotících tabulek v publikaci Bednářová, J. a kol (viz výše). Výsledky jsou zaznamenány v procentech.

Ve čtení sledujte počet slov přečtených za 2 minuty, množství a typy chyb, dodržování kvantity a kvality samohlásek, intonaci a porozumění.

V psaní sledujte znalost tvarů písmen, napojování, tah a proporce písmen, psaní diakritiky, dodržení správného pořadí písmen, zapojování pravopisných pravidel.

Autorský tým APIV-B.